

การจัดการความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง
บ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร
Conflict Management in the Coastal Erosion Protection Project
in the Area of Ban Hat Sai Ri, Chumphon Province

ศราวุธ สุทธิเดช¹ และ ภริดา ชัยรัตน์²
Sarawut Sutthidet¹ and Pirada Chairatana²

Received: 16 July 2023; Revised: 16 October 2023; Accepted: 18 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและเพื่อเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งให้กับโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง บ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เกี่ยวข้อง 24 คน ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 5 คน 2) กลุ่มนักวิชาการและองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 คน 3) ผู้นำชุมชนและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 13 คน

จากการศึกษาพบว่า สาเหตุความขัดแย้งได้แก่ ความขัดแย้งด้านข้อมูลเป็นความขัดแย้งหลักจากการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกิดความไม่เข้าใจกับหน่วยงานเจ้าของโครงการ ความขัดแย้งด้านค่านิยมเกิดจากการที่ประชาชนติดตามรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ ข้อเท็จจริงในด้านลบของโครงการจากพื้นที่ใกล้เคียงทำให้เกิดการคัดค้านส่งผลให้เกิดความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการกับกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ เป็นผลจากข้อมูลที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับส่วนความขัดแย้งด้านโครงสร้างเกิดจากผูกขาดอำนาจไว้ที่ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคขาดการบูรณาการกับราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการเจรจาไกล่เกลี่ย พุดคุยระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการและกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับโครงการ เพื่อหาทางออกหรือข้อตกลง เพื่อหาแนวทางสร้างฉันทามติ ร่วมกัน การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องให้ข้อมูลแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครบถ้วน และต้องรับ

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; Master Degree Student Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences kasetsart university
² อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; Assistant Professor Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences kasetsart university
Corresponding Author, E-mail: sarawut.sutt@ku.th

พึงประชาชนมากขึ้นผ่านช่องทางที่หลากหลาย ควรสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง

คำสำคัญ: ความขัดแย้ง; จัดการความขัดแย้ง; โครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

Abstract

The purpose of this study was to study the causes of conflict in the implementation of the Coastal Erosion Protection Project in Ban Hat Sai Ri, Chumphon Province. aiming to offer guidelines for conflict management relating to the said project. A qualitative methodology was used in this study by the data collected through in-depth interviews with 24 key informants, namely: 1) 5 government officials 2) 6 environment-related independent scholars and organization workers 3) 13 community leaders and locals as the stakeholders.

The study reveals that the primary cause of the conflict stems from inadequate and insufficient data provisioning to the stakeholders, which has led to a lack of trust in the state agency overseeing the project. The conflict arising from differing values is a result of the locals perceiving negative consequences based on information, experiences, and facts, particularly when compared to a similar project in neighbouring provinces. This has resulted in a strained relationship between the project owner and those opposing it. The structural conflict is a consequence of the state and provincial administration's monopoly on power. Unfortunately, the importance of involving the local administration in resolving the conflict has been disregarded. To effectively address conflicts, it is essential to initiate the mediation process by engaging with both the government agency overseeing the project and the local community opposing it. This approach aims to foster mutual understanding and reach consensus through the exploration of shared solutions. A crucial aspect of conflict resolution involves actively involving the local community in the decision-making process, ensuring their opinions are heard and valued. To achieve this, the project owner must provide comprehensive information to the stakeholders, utilizing multiple communication channels. Additionally, supporting local government organizations and empowering the community to manage their resources further contributes to conflict resolution efforts.

Keywords: Conflict; Conflict Management; the Coastal Erosion Protection Project

บทนำ

พื้นที่ชายฝั่งนับเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของมนุษย์ที่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งหลายประการ ซึ่งประเทศไทยนั้นมีบริเวณพื้นที่ที่มีชายฝั่งทะเลอยู่ถึง 23 จังหวัด ทั้งชายฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน โดยมีความยาวชายฝั่งประมาณ 3,151 กิโลเมตร ประชากรในพื้นที่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างหลากหลายวัตถุประสงค์ ทั้งทำการประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแหล่งแร่และพลังงาน หรือการได้ประโยชน์จากการใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนมหาศาล ด้วยเหตุนี้การเพิ่มจำนวนของประชากรที่ใช้ประโยชน์ทั้งจากพื้นที่บริเวณชายฝั่งเองหรือทรัพยากรชายฝั่งที่ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ และคุณค่าคุณภาพชีวิต ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ความเสื่อมโทรมของชายฝั่ง ประกอบกับสภาพปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่รุนแรงแตกต่างกันไปและยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) สาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่งนั้นมีสาเหตุเกิดจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น คลื่น ลม กระแสน้ำเป็นต้น และอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การพัฒนาชายฝั่ง และการทำลายป่าชายเลน แนวคิดในการจัดการชายฝั่งเพื่อควบคุมและดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดำเนินการและกำหนดจากภาครัฐและส่วนราชการจึงเกิดขึ้นท่ามกลางความซับซ้อนของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและผลประโยชน์ของการใช้พื้นที่บริเวณชายฝั่งเพื่อดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2562)

เมื่อการจัดการชายฝั่งเป็นการควบคุมและดูแลการใช้ประโยชน์จากชายฝั่งโดยภาครัฐ ทำให้มีทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์จากการจัดการ ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรครวมถึงความท้าทายซึ่งในที่สุดก็ยากที่จะเลี่ยงที่จะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง และนับตั้งแต่รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2551 เห็นชอบโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานหลัก เพื่อดำเนินการสร้างความรู้และการให้ความรู้แก่ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือและเผยแพร่ ถ่ายทอด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การกัดเซาะชายฝั่งอย่างบูรณาการแก่เจ้าหน้าที่รัฐส่วนกลาง เจ้าหน้าที่รัฐส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น และภาคประชาชน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ประชาชนในพื้นที่แทบจะไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเชิงนโยบายอย่างมีนัยยะสำคัญโดยแท้จริง ซึ่งจากการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2552) พบว่า มีหลายโครงการที่ดำเนินการจากภาครัฐที่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน โดยที่โครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งก็เป็นหนึ่งในนั้น เนื่องมาจากการดำเนินการโครงการ นั้นไม่ได้มาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ตลอดจนการไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดให้มีการทำประชาพิจารณ์ แต่การดำเนินการก็ยังไม่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ๆ เน้นการให้ข้อมูลเฉพาะกลุ่ม เป็นผลให้เกิดการแตกแยกกันในชุมชน ซึ่งเป็นการทำลายความสามัคคีในชุมชน จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐกับ

ภาคประชาชน ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติที่ไม่เกิดความสมดุลและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในทุกด้าน ช้ำร้ายไปกว่านั้น ในหลายกรณีมีความทับซ้อนของโครงการที่หน่วยงานภาครัฐคณะหน่วยงานดำเนินโครงการในพื้นที่เดียวกันโดยขาดการบูรณาการต่างคนต่างดำเนินโครงการที่ตนเองได้รับงบประมาณ เกิดโครงสร้างทางวิศวกรรม หลายประเภทในพื้นที่ชายฝั่งเดียวกัน

การดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบ้านหาดทรายรี เป็นกรณีศึกษาสำคัญกรณีหนึ่งที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ คือ กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เพื่อทำการก่อสร้างเขื่อนป้องกันริมตลิ่งทะเลซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งของตำบลหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีชายหาดสวยงามขึ้นชื่อ สถานที่แห่งนี้ในอดีตยังเป็นพระตำหนักที่ประทับของพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หรือเสด็จเตี่ย หรือหมอพร และเป็นแหล่งเรียนรู้อย่าสมุนไพรรักษาโรคพรหลังพระองค์สวรรคต และได้มีการสร้างพระตำหนักที่ประดิษฐานพระบรมรูปของพลเรือเอกเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ มีประชาชนมากราบไหว้สักการะอย่างไม่ขาดสาย จนปรากฏอยู่ในคำขวัญประจำจังหวัดที่ว่า “ชุมพร ประตูกาได้ ไหว้เสด็จในกรม ชมไร่กาแฟ แลหาดทรายรี ดีกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก” กลับสร้างกระแสวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ที่เห็นว่าตนจะเสียประโยชน์จากรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างมาก ซึ่งหากเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลแห่งนี้ถูกสร้างแล้วเสร็จนั้น ชาวบ้านยังเชื่อว่าระบบนิเวศจะเสียหายท่ามกลางความระแวงสงสัยว่ามีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนการก่อสร้างมากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตาม ขณะที่การดำเนินการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งชายฝั่งดังกล่าวของกรมโยธาธิการและผังเมืองกลับไม่ได้มีการบูรณาการร่วมกันหรือดำเนินโครงการภายใต้หลักเกณฑ์และแนวทางของโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีได้มอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน จึงเห็นถึงสภาพปัญหาของการขาดการประสานการบูรณาการเชิงนโยบายจนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินโครงการดังกล่าว และยังไม่มีแนวทางหรือวิธีการจัดการความขัดแย้งที่ชัดเจนต่อปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาและสาเหตุความขัดแย้งรวมถึงกระบวนการบริหารจัดการความขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบ้านหาดทรายรี อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร และจะได้นำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการความขัดแย้งจากกรณีศึกษาดังกล่าวไว้ด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนจะได้เสนอแนวทางในการทำให้ความต้องการของรัฐและความต้องการของชุมชนหรือประชาชนนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและยอมรับกันได้ ทำให้ประเทศเกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนมีความเจริญรุ่งเรืองได้ต่อไปในอนาคตอันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่และนำไปปรับใช้พื้นที่อื่น ๆ ที่ประสบปัญหาในบริบทที่คล้ายกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการความจากการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 30 คน จากการสัมภาษณ์พบว่า มี 6 คน ให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำให้เหลือผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 24 คน มีการจำแนกในการเก็บข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่และเป็นหน่วยงานกำกับโครงการโดยให้ข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่รวมถึงข้อมูลโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการ องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม เพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความซับซ้อนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยองค์ความรู้จากนักวิชาการในแต่ละด้านมาทำให้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเฉพาะ รวมไปถึงองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสบการณ์หรือมีการเคลื่อนไหวในพื้นที่อื่น ๆ และการทำงานกับกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ จำนวน 6 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกลุ่มสำคัญเพราะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์และได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินโครงการ จำนวน 13 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยได้พัฒนาจากกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 คือ สาเหตุความเป็นมาของความขัดแย้ง สถานการณ์ความขัดแย้ง และ ส่วนที่ 3 คือ การจัดการความขัดแย้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยไปยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 นักวิชาการด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ไปยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลตามหน่วยงานที่สังกัดและรอการตอบรับการเข้าสัมภาษณ์ ส่วนองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และรอการตอบรับ

ส่วนที่ 2 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยเดินทางไปยื่นหนังสือด้วยตัวเองและได้ทำการนัดหมายวันสัมภาษณ์และได้ขอคำแนะนำในการเข้าไปในพื้นที่และขอข้อมูลติดต่อผู้นำชุมชน

ส่วนที่ 3 ผู้วิจัยเดินทางไปพบผู้นำชุมชนเพื่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและนัดหมายการสัมภาษณ์ อีกทั้งขอคำแนะนำจากผู้นำชุมชนในการติดต่อประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชนในการนำทางเข้าไปพบประชาชนที่มีส่วนได้เสียและนัดหมายการสัมภาษณ์

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แนะนำตัวและอธิบายวัตถุประสงค์เรื่องที่ทำวิจัยพอสังเขป ก่อนสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แจ้งและขออนุญาตว่ามีการใช้เครื่องบันทึกเสียงระหว่างสัมภาษณ์และมีการจดบันทึกประเด็นที่สำคัญ ซึ่งการดำเนินเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตัวเองและผู้ติดตามอีก 1 ท่าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) จากข้อมูลเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการถอดถ้อยคำจากเครื่องบันทึกเสียง และจากการจดบันทึก เพื่อมาสังเคราะห์ข้อมูลและกำหนดประเด็นที่สำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยวิเคราะห์สาเหตุความขัดแย้งตามแนวทฤษฎีของ Moore (1986) ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านผลประโยชน์ ด้านโครงสร้าง ความสัมพันธ์ และด้านค่านิยม แต่ละประเด็นเพื่อให้งานวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้องเพราะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์และได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินโครงการ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษากิจการจัดการความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดชนิดความขัดแย้งของ Moore (1986) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สามารถแบ่งผลการศึกษา ดังนี้

1. สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

1.1 ด้านข้อมูล เกิดจากการได้รับข้อมูลรายละเอียดโครงการที่ไม่ครบถ้วนจากหน่วยงานเจ้าของโครงการนำเสนอโครงการเฉพาะด้านที่ดีเพียงอย่างเดียวไม่ได้นำเสนอผลกระทบจากโครงการ และการนำเสนอโครงการมีความเป็นทางการและเป็นวิชาการ ทำให้มีการรับรู้ข้อมูลเดียวกันเข้าใจแตกต่างกันการได้รับข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมช่องทางในการประชาสัมพันธ์โครงการยังมีค่อนข้างน้อยประชาชนมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพต้องเดินทางไปประกอบอาชีพต่างพื้นที่ทำให้ไม่ได้รับข้อมูลหรือได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน

1.2 ด้านผลประโยชน์ เกิดจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ มีความกังวลว่าโครงการดังกล่าวมีรูปแบบและขนาดของโครงสร้างไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นโครงสร้างทางวิศวกรรมขนาดใหญ่วางอยู่บนชายหาดทำให้สูญเสียพื้นที่ชายหาดส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น ยังเป็น

การรบกวนสมดุลของตะกอนชายฝั่งและบริเวณสิ้นสุดโครงสร้างจะเกิดการเลี้ยวเบนของคลื่นเกิดการกัดเซาะชายฝั่งต่อเนื่อง และอาจจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

1.3 ด้านโครงสร้าง เกิดจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้กำหนดนโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การลงพื้นที่สำรวจ ขั้นตอนรับฟังความคิดเห็น จนถึงเลือกรูปแบบโครงสร้าง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ครอบคลุมหลักเกณฑ์ตามกระบวนการตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เท่านั้น การดำเนินการดังกล่าวเป็นการกำหนดการผูกขาดโดยรวมศูนย์อยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนขาดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง

1.4 ความสัมพันธ์ ถึงแม้ว่าไม่ได้เป็นสาเหตุหลักของความขัดแย้งแต่ เป็นผลต่อเนื่องจากความขัดแย้งด้านข้อมูลจากการที่หน่วยงานเจ้าของโครงการให้ข้อมูลรายละเอียดโครงการที่ไม่ครบถ้วน และให้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงเกิดการแบ่งฝ่ายคือแบ่งฝ่ายผู้สนับสนุนโครงการและไม่เห็นด้วยกับโครงการ จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์

1.5 ค่านิยม ผลจากการรับรู้ เกิดจากความกังวลของประชาชนในเรื่องของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้น โดยจากการประสบการณ์โดยตรง และข้อเท็จจริงที่เกิดผลกระทบในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง จากการติดตามข้อมูลทางข่าวสารสื่อสารสาธารณะ และจากโซเชียลมีเดีย เมื่อมีการรับรู้บ่อยครั้ง ทำให้เกิดเป็นความเชื่อว่าการดำเนินโครงการจะทำให้บริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบประกอบกับภาพลักษณ์ของหน่วยงานทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

2.1 ควรมีการเจรจาไกล่เกลี่ย พุดคุยระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการกลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับโครงการ เพื่อหาทางออกหรือข้อตกลงเพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกันโดยสันติและสร้างความเข้าใจในข้อระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางสร้างฉันทามติ (Consensus) ร่วมกัน

2.2 การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องให้ข้อมูลแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียอย่างครบถ้วน และต้องรับฟังประชาชนในพื้นที่

2.3 ควรให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนในพื้นที่ควรมีสติในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ด้วยตนเอง เนื่องจากองค์กรท้องถิ่นมีความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นอย่างดี และราชการส่วนกลางควรสนับสนุนความต้องการของท้องถิ่นในด้านวิชาการและส่วนของงบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง บ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สาเหตุความขัดแย้งด้านข้อมูล ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากการได้รับข้อมูลรายละเอียดโครงการที่ไม่ครบถ้วน การประชาสัมพันธ์โครงการในเวทีสาธารณะนั้นเป็นรูปแบบของการบรรยายจากหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการซึ่งนำเสนอมีแต่ข้อมูลเชิงบวกมากกว่าเชิงลบเสมือนการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจต่อหน่วยงานที่ดำเนินโครงการ จากการพิจารณาพื้นที่โดยรอบโครงการพบว่าลักษณะทางสังคมเป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบทมีความเจริญบริเวณที่มีประชากรอยู่หนาแน่น ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้างทั่วไป รับราชการ และอื่น ๆ ด้วยความแตกต่างในสังคมที่มีความหลากหลายเน้นการประกอบอาชีพของตัวเองเป็นหลัก ทำให้ไม่ได้รับข้อมูลหรือได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอ ประชาชนบางส่วนมักไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการมีส่วนร่วมเพราะให้ความสำคัญในการประกอบอาชีพมากกว่า และคิดว่าไม่มีความรู้เพียงพอในการแสดงความคิดเห็น โดยแนวทางการให้ข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) ระบุว่าประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่มีสถานะทางสังคมมีหลายระดับแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชนต้องเข้าใจง่ายควรมีเทคนิคในการถ่ายทอดและปรับให้เหมาะสมต่อบริบทนั้น ๆ

การได้รับข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสีย ยังมีประชาชนบางส่วนที่ไม่ได้รับข้อมูลเพราะอาศัยอยู่พื้นที่รอบนอกไม่ได้สัญจรไปบริเวณโครงการบ่อยนัก คนที่ทราบข้อมูลส่วนมากก็จะเป็นคนที่อยู่บริเวณโครงการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าที่เห็นด้วยกับโครงการเป็นส่วนใหญ่ การรับรู้ข้อมูลส่วนมากมาจากช่องทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค หลังมีประเด็นความขัดแย้ง และการสังเกตเห็นว่ามีรถตอกเสาเข็มบนชายหาดแล้ว การรับรู้ข้อมูลที่ล่าช้าและได้รับข้อมูลไม่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสีย ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมที่มีความสนใจเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือกระบวนกรมีส่วนร่วมอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าการให้ข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจะยัง ไม่ครอบคลุมประชาชนบางกลุ่มซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัดของประชาชนเอง และช่องทางการประชาสัมพันธ์อาจจะมีไม่มากนัก ทำให้เข้าไม่ถึงข้อมูลและยังมีภาระหน้าที่การทำงานที่ต้องรับผิดชอบที่ต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญก่อนเรื่องอื่น สอดคล้องกับ พิเชฐ โสภณแพทย์ และ จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2556) กล่าวว่า การลดความขัดแย้งสามารถทำได้โดยการใช้กระบวนกรมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมตั้งแต่เริ่มโครงการหรือกิจกรรมโดยผู้ดำเนินการ ต้องมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างจริงจัง รวมถึงการให้ข้อมูลประชาชน ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินโครงการในพื้นที่เหตุผลที่เลือกพื้นที่ หากกระบวนกรมีส่วนร่วมเกิดขึ้นหลังดำเนินการแล้วนั้น ก็จะมีการคัดค้านเพราะประชาชนในพื้นที่เสียผลประโยชน์โดยตรง

2. สาเหตุความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นส่วนนี้ พบว่าผู้ที่เห็นด้วยในการดำเนินโครงการทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและภาพรวมของจังหวัด แม้รูปแบบโครงสร้างและขนาดของโครงสร้างอาจจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็ยังคงอยู่ใน

ระดับที่ยังรับได้ เพราะมองว่าโครงการจะเกิดผลประโยชน์ในการลดความรุนแรงของคลื่นที่เคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่งในช่วงฤดูมรสุม และป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของตนเองและระบบสาธารณูปโภค อีกทั้งยังเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

จากประเด็นกลุ่มคนที่เห็นว่าการดำเนินโครงการอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบ กลุ่มนี้มีความกังวลในรูปแบบและขนาดของโครงสร้างที่ไม่เหมาะสมโครงสร้างวางอยู่บนชายหาดทำให้สูญเสียพื้นที่ชายหาดส่วนนั้นไป ส่งผลกระทบสิ่งมีชีวิตที่อยู่บริเวณนั้น และชายหาดบริเวณสิ้นสุดโครงสร้างจะเกิดการหักเห เลี้ยวเบนของคลื่น ทำให้บริเวณที่อยู่บริเวณสิ้นสุดโครงสร้างเกิดการกัดเซาะชายฝั่งต่อเนื่อง หาดทรายริเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ซึ่งปรากฏอยู่ในคำขวัญของจังหวัดชุมพรสอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2557) การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ประชาชนมองว่า อาจจะเป็นเรื่องที่น่ายกย่อง เพราะมีทัศนคติแบบลบยังไม่ได้เปิดมุมมองด้านบวก ทั้งที่โครงการนั้นพวกเขาอาจจะได้รับผลประโยชน์เช่นกัน ประชาชนที่มองว่าการพัฒนาหรือดำเนินโครงการก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ มักมีความกังวลต่อผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ ภริณี ลิ้มภากรณ์ (2554) กล่าวว่า การพัฒนาหรือดำเนินโครงการย่อมมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขึ้นอยู่กับว่าผลกระทบนั้นประชาชนสามารถยอมรับได้หรือไม่ หากเลือกหรือกำหนดเองได้คงไม่ยากให้ดำเนินการในพื้นที่ชุมชนของตน

จาก 2 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ในการดำเนินโครงการจะมีอยู่สองฝ่ายคือกลุ่มที่สนับสนุนมองว่าตนจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยจากโครงการไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยมีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบนิเวศในพื้นที่และอาจจะส่งผลกระทบการท่องเที่ยว

3. สาเหตุความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นสาเหตุความขัดแย้งด้านโครงสร้างจากการดำเนินโครงการ หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการเป็นการดำเนินการจากราชการส่วนกลางดำเนินการผ่านราชการส่วนภูมิภาค เป็นผู้กำหนดนโยบายและขั้นตอนการดำเนินตั้งแต่การลงพื้นที่สำรวจ ขั้นตอนรับฟังความคิดเห็น จนถึงเลือกรูปแบบโครงสร้าง การดำเนินการดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่าเป็นการกำหนดนโยบายจากบนสู่ล่าง (Top-Down) ปัญหาในเชิงพื้นที่เทศบาลในพื้นที่กลับไม่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในการตัดสินใจ ทำให้การดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างแท้จริงซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางโครงสร้างอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับ วชิรวัตร งามละม่อม (2558) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาส่วนใหญ่อิงอยู่กับการพัฒนาระบบหลัก กล่าวคือการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปการ โดยรวมศูนย์การตัดสินใจไว้ที่ราชการส่วนกลางผ่านราชการส่วนภูมิภาคขาดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและราชการส่วนท้องถิ่นและมักจะมีความต้องการที่สวนทางกับความต้องการของประชาชน

4. สาเหตุความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ไม่ได้เป็นสาเหตุหลักของความขัดแย้ง ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์เป็นผลที่ต่อเนื่องจากความขัดแย้งด้านข้อมูล จุดที่เกิดความขัดแย้ง คือแบ่งฝ่ายผู้สนับสนุนโครงการและไม่เห็นด้วยกับโครงการ ก็เป็นผลจากการความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย จากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์เกิดขึ้นอยู่หนึ่งคู่กรณี คือกลุ่มที่ประกอบด้วย นักวิชาการ กลุ่มองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม และประชาชนที่คัดค้านโครงการกับหน่วยงานรัฐ ผู้ดำเนินโครงการในพื้นที่จะเห็นได้ว่าการที่หน่วยงานรัฐที่ดำเนินโครงการให้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน นอกจากจะเป็นความขัดแย้งทางด้านข้อมูลและยังก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นและและไม่ไว้วางใจหน่วยที่ดำเนินโครงการ การไม่รับฟังสภาพของปัญหาและการให้ข้อมูลที่ไม่โปร่งใสเปรียบเสมือนการไม่จริงใจต่อประชาชน นำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่ดีทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับ รุจิกันต์ เสนาคง (2558) กล่าวว่าพัฒนาหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อชุมชนนั้น การดำเนินโครงการต้องมีความโปร่งใส จริงใจ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีความเชื่อมั่น และสามารถลดความขัดแย้งได้อีกด้วย ดังนั้นผู้รับผิดชอบโครงการจึงควรหาแนวร่วมที่มีอิทธิพลกับชุมชนการนำบุคคลภายนอกมาให้ความรู้จัดเวทีสัมมนาร่วมกับชุมชนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนเน้นการรับข้อมูลและพูดคุยกับชุมชนโดยตรงเพื่อให้ทราบปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง

5. สาเหตุความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุของความขัดแย้งด้านค่านิยมเป็นสาเหตุหลักและเกิดจากความกังวลของประชาชนในเรื่องของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยจากประสบการณ์โดยตรงและจากข้อเท็จจริงที่เกิดผลกระทบในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ผนวกกับการติดตามข่าวสารข้อมูลทางสื่อสาธารณะ และจากโซเชียลมีเดีย ที่เสนอเผยแพร่ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งแสดงถึงการรับรู้ของประชาชนเมื่อมีการรับรู้บ่อยครั้ง จึงทำให้เกิดเป็นความเชื่อว่าการดำเนินโครงการจะทำให้บริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบ ด้วยภาพลักษณ์ของหน่วยงานที่ดำเนินโครงการทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ สอดคล้องกับ เนตรทราย นิสสัยสุข (2556) กล่าวว่า การพัฒนาหรือดำเนินโครงการที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมปัจจุบันดำเนินการได้ยากมากยิ่งขึ้น ประชาชนมีความกังวลว่าผลกระทบของโครงการที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองจึงทำให้เกิดการคัดค้าน และการแสดงจุดยืนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนเองมีการติดตามและรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของภาครัฐมากยิ่งขึ้นเห็นภาพลักษณ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดความเชื่อ และค่านิยมต่อหน่วยงานนั้น ๆ แตกต่างกันไป

ด้วยสาเหตุความขัดแย้งทั้ง 5 ประการโดยภาพสะท้อนถึงแนวทางการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Moore ผู้วิจัยเสนอแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยเลือกการประนีประนอม (Compromising) มาปรับใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบการเจรจาต่อรองที่มุ่งจะให้สองฝ่ายมีความพอใจซึ่ง

ให้ความรู้สึกว่าจะหากได้บ้างก็ควรจะยอมบ้าง หรือที่เรียกกันว่าให้พบกันครึ่งทางนั่นเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยมีแนวทาง ดังนี้

6. แนวทางแก้ไขปัญหา

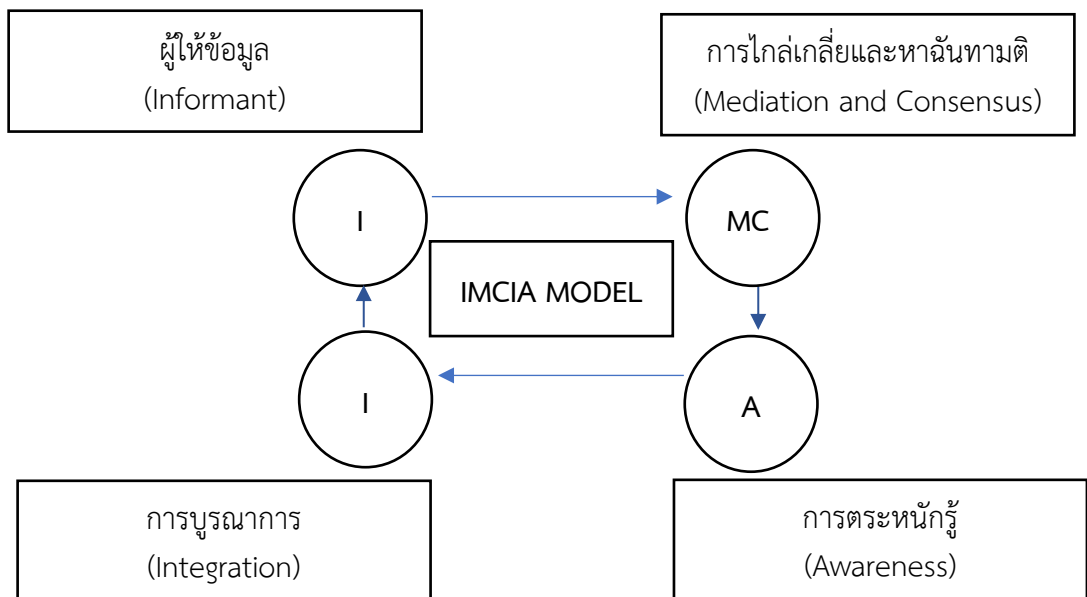
6.1 ผู้วิจัยเห็นว่าการแนวทางการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้ง ควรมีการพูดคุยเจรจา ไกล่เกลี่ย ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ และกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับโครงการ เพื่อหาทางออกหรือข้อตกลงเพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกันโดยสันติและสร้างความเข้าใจในข้อระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางสร้างฉันทามติ (Consensus) ร่วมกัน การเจรจาไกล่เกลี่ยควรเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีความขัดแย้งทันที และต้องยุติโครงการชั่วคราวเพื่อหาข้อสรุปของความขัดแย้ง การตั้งคณะกรรมการคนกลาง เพื่อลดความขัดแย้งต้องมาจากกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย และมีองค์ความรู้เฉพาะด้านที่ขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งถึงจะสามารถลดความขัดแย้งลงได้ สอดคล้องกับ Moore (1986: 5-16) การระงับข้อพิพาทควรมีตัวกลางเป็นผู้ไกล่เกลี่ย แต่ไม่ได้มีอำนาจตัดสินใจโดยตรง ตัวกลางนี้จะคอยทำหน้าที่ให้สองฝ่ายได้บรรลุข้อตกลงร่วมกัน การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง จะนำมาซึ่งการลดความขัดแย้งได้

6.2 ผู้วิจัยเห็นว่าการรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องให้ข้อมูลแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียอย่างครบถ้วน และต้องรับฟังประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งในพื้นที่ โดยเจ้าของโครงการควรมีหน่วยเฉพาะกิจด้านชุมชนสัมพันธ์ระยะแรกอาจจะเน้นที่ผู้นำชุมชนหรือผู้มีอิทธิพลกับชุมชนที่มีความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของโครงการและเต็มใจมีส่วนร่วมในการชักนำชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมระยะสองอาจจะจัดเวทีให้ความรู้ร่วมเสวนา เปิดโอกาสให้ชุมชนได้คิดและวางแผนและเป็นการสร้างความมั่นใจว่าข้อมูลความคิดเห็นได้ถูกนำไปดำเนินการ และเพิ่มช่องทางที่หลากหลายในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางระบบออนไลน์ ต่าง ๆ

6.3 ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้อำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนในพื้นที่ควรมีสติในการบริหารจัดการทรัพยากรของพื้นที่ของตนเอง เนื่องจากท้องถิ่นมีความเข้าใจปัญหาของพื้นที่ได้ดีที่สุด และราชการส่วนกลางควรสนับสนุนความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเริ่มต้นโดยการให้ท้องถิ่นเป็นผู้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นหน่วยสนับสนุนด้านวิชาการให้ข้อเสนอแนะ และในส่วนของงบประมาณ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง การจัดการความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง บ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร ดังนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัยในการจัดการความขัดแย้งโดยใช้ IMCIA MODEL สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) I = Informant ผู้ให้ข้อมูล หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมไปถึงนักวิชาการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ข้อมูลข้อดีข้อเสียการดำเนินโครงการแก่ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงไปตรงมาครอบคลุมและครบถ้วนตั้งแต่เริ่มโครงการ 2) MC = Mediation and Consensus การไกล่เกลี่ยและหาฉันทามติ ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งแล้วควรมีเวทีในการไกล่เกลี่ยโดยใช้คณะกรรมการกลางที่มีองค์ความรู้ การตั้งคณะกรรมการคนกลางเพื่อลดความขัดแย้งต้องมาจากกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย และมีองค์ความรู้เฉพาะด้านที่ขัดแย้งเพื่อหาฉันทามติหาทางออกร่วมกัน 3) I = Integration การบูรณาการ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำกับ(Regulator) ควรเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่องค์ความรู้และจัดทำฐานข้อมูลให้ทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำ และเข้าถึงในการถ่ายทอดให้แก่องค์กรปฏิบัติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน 4) A = Awareness การตระหนักรู้ ข้อมูลข่าวสารที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่และให้ความร่วมมือต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนประชาชนต้องรับฟังความคิดเห็นในด้านที่แตกต่างเพื่อที่จะนำไปสู่การเข้าใจกันและอยู่ด้วยกันในชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร ได้ถึงสาเหตุความขัดแย้งอาทิเช่น ความขัดแย้งด้านข้อมูลเป็นความขัดแย้งหลักจากการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกิดความไม่เข้าใจกับ

หน่วยงานเจ้าของโครงการ ความขัดแย้งด้านค่านิยมเกิดจากการที่ประชาชนติดตามรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ ข้อเท็จจริงในด้านลบของโครงการจากพื้นที่ใกล้เคียงทำให้เกิดการคัดค้าน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการกับกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ เป็นผลจากข้อมูลที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับส่วนความขัดแย้งด้านโครงสร้างเกิดจากผูกขาดอำนาจไว้ที่ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคขาดการบูรณาการกับราชการส่วนท้องถิ่น ดังนั้นจากการดำเนินแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นต้องอาศัยทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

1.1 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควรจัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มาตรการนโยบายต่าง ๆ ของ ทช.ให้กับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 กรมโยธาธิการและผังเมือง (ยผ.) หรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของโครงการควรชี้แจงข้อดีข้อเสียของโครงการให้กับผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงไปตรงมา โดยนำภาพผลกระทบจากโครงการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในอดีตมานำเสนอในการรับฟังความคิดเห็น

2. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

2.1 อปท. ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยการร่วมมือบูรณาการกับ ทช.

2.2 อปท. ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อโซเชียลมีเดีย รถประชาสัมพันธ์ เครือข่ายชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของโครงการและเกิดความเข้าใจมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของนักวิชาการ และองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับโครงการในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของโครงการนักวิชาการและองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม

3.2 ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลโครงการต่าง ๆ บูรณาการองค์ความรู้โดยการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชนให้กับหน่วยงานภาครัฐ

4. ข้อเสนอแนะต่อประชาชน

4.1 ประชาชนควรตระหนักถึงข้อมูลข่าวสารของโครงการที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่และให้ความร่วมมือต่อกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของโครงการ

4.2 ประชาชนต้องรับฟังความคิดเห็นในด้านที่แตกต่างเพื่อที่จะนำไปสู่การเข้าใจกันและกันอยู่ด้วยกันในชุมชนอย่างสันติ

4.3 สำหรับประชาชนที่มีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพ ควรจะจัดให้มีการประชุมผ่านจอภาพ (Video Conference) หรือระบบรับฟังความคิดเห็นออนไลน์ย้อนหลัง เพื่อจะเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมและตัดสินใจ

5. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.1 การทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประเภทโครงการในลักษณะเดียวกันที่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้แล้ว เพราะสามารถเปรียบเทียบถึงความแตกต่าง เพื่อที่จะนำไปสู่แนวทางแก้ไขที่ประสบความสำเร็จได้

5.2 การศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการความขัดแย้งในการดำเนินโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบ้านหาดทรายรี จังหวัดชุมพร เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อได้ทราบถึงปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐให้มีความครบถ้วนและครอบคลุมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2561). คู่มือความรู้การกัดเซาะชายฝั่ง. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.dmcrc.co.th>.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2552). สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร: สิทธิในการจัดการที่ดินป่าพลังงานและอุตสาหกรรม รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปี 2550 (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- เนตรทราย นิสสัยสุข. (2556). ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดระยอง กรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิเชษฐ์ โสภณแพทย์ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2556). การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาโรงไฟฟ้าถ่านหินเขาหินซ้อนจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 7(3), 93-101.
- ภริณี ลิ้มการณ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ กรณีศึกษาชุมชนมาบชะลูุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รุจิگانต์ เสนาคง. (2558.) การประเมินผลกระทบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย กรณีศึกษาโครงการสะพานข้ามอ่างเก็บน้ำลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วชิรวัตร งามละม่อม. (2558). แนวคิดทฤษฎีประสิทธิผล. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.trdm.co.th>.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2549). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ยูโรการพิมพ์.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2554). แผนพัฒนาอุตสาหกรรมไทยใน 20 ปีข้างหน้ากระทรวงอุตสาหกรรม 2555. แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

Moore, C. (1986). The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict. San Francisco: Jossey – Bass.